

Sara Lidman: Anförande på första maj 1 maj 1972

Talare

Sara Lidman
Författare

Datum

1 maj 1972

Plats

Kungsträdgården

Omständigheter

Anförande i Kungsträdgården före avmarsch till vänsterns enhetsmanifestation på Norra Bantorget. Talet finns i flera versioner. Manuskript från Sara Lidman-arkivet i Umeå, renskrivet och ändrat i enlighet med författarens eget korrektur av Svenska tals redaktör.

Kamrater –nu är Vietnams timme. Och hela jorden bävar. Hela världen ut i minsta by och varelse berörs av Vietnams motstånd, av dess lidande, av dess segrar. Ho Chi Minh brukade säga till sitt folk: Vi äro fast beslutna att icke låta oss förslavas. Det måste ha låtit enkelt i Europa, självklart i det sena 40-talet när nazismen var besegrad, nästan onödigt att säga när världen just antagit förklaringen om de mänskliga rättigheterna, och när alla kolonier skulle få sin självständighet, gratis av västmakterna. Men vilken fördjupad innebörd har Ho Chi Minhs ord inte fått med tiden. Vem kunde ana vad kulturlandet Frankrike var i stånd att begå av skändligheter mot vietnameserna innan Viet Minh drev ut denna kolonialmakt? Vem kunde ana i vilka avsikter vårt dyra USA kom till Vietnam 1950? Hur många år kunde USA inte hålla på att skada detta folk medan USAs propaganda övertygade världen om att vietnameserna terroriserade sig själva, och att USA var där för att lära dem älska frihet och demokrati. Om USA hade lyckats krossa Vietnam inom några få år skulle många av oss ännu ha trott på den amerikanska versionen. Men vietnamesernas hårdnackade motstånd, deras absoluta vägran att låta sig förslavas, har avslöjat USAs motiv för hela världen. Nu vet vi alla att USA är i Vietnam för att göra hela Sydostasien till ett jaktområde för de multinationella bolagen. USA är i Vietnam i den öppet uttalade avsikten att lägga under sig Sydostasiens naturrikedomar. De värdefulla mineralerna, energin från Mekongfloden, oljan utanför Indokinas kuster, människornas flit och arbetskraft. Och Vietnams folk vet varför USAs krigsmakt och bolag trängt sig in hos dem. De vet att slaveri och fattigdom skulle bli deras lott för all framtid om de lät USA stanna i deras land. Därför försvarar de sig – med en tapperhet och ett mod som får omvärlden att häpna, att gripas av vördnad. Vi ser hur stormakten USA sjunker, hur detta Nord-Amerika trampar sin egen självständighetsförklaring under fötterna. Var är nu Washingtons aktning för sig själva och för alla människors

rätt till liv, frihet och lycka? Vilken idé är det som dagens USA-president proklamerar som sin naturliga, oförytterliga rättighet? Inget annat än friheten att bomba, bomba, bomba – Om Nixon någon dag begränsar bombanfallen kallar han det eftergifter och väntar sig att folken ska berömma honom för hans generösa återhållsamhet. Man börjar faktiskt tro att djävulen finns när man ser Nixon. Men många europeer blir så trötta av att höra om Nixons "normala" bombningar att de skriker: "Det får gå hur det vill bara det blir tyst därborta ..." Och när vi sagt hundra gånger: "Nu orkar vi inte mer ..." DÅ FORTSÄTTER VIETNAMESERNA ATT GÖRA MOTSTÅND. Fortsätter att orka – som om deras land var den enda plats de har att leva på! Som om de hade rätt att leva hemma i sitt land! Som om det inte var gott nog för Vietnams folk att upplåta sin fosterjord till militärbaser åt USA och själva leva i ringar av sopor runt dessa baser! De utkämpar slag efter slag. De erövrar sin jord tum för tum – som om de beslutat att driva USA ut ur sitt land – som om de beslutat att icke låta sig förslavas ... Och hela mänskligheten genombävas av detta Vietnams oupphörliga beslut – som när en febersjuk skakar av varje slag som hjärtat slår. Det finns inte längre något som heter avlägset hörn av världen. Eller: detta angår icke oss. Vad Pentagon och Vita Huset kan göra i Sydostasien det kan de göra mot vilket folk som helst – De skämtar inte när de säger att Vietnam är laboratoriet för andra krig som de planerar. USA skämtar inte när de talar om gerillabekämpning i Syd-Amerika – när de bjuder ut sina elektroniska människosökare åt Nato-styrkorna i Europa. De skämtar inte när de utrustar polisen i Washington DC med samma elektroniska apparatur mot de fattiga i USA som militären utprovat mot folket i Vietnam. Vita Husets talesmän upprepar ofta att världen måste förstå att de menar allvar. Det är på tiden att vi tar deras gärningar på allvar, att vi inser hur giriga de är, blodtörstiga, maktgalna, och i stånd att förvandla hela jorden till ett månlandskap. De sitter redan på nästan hela Latin-Amerika. De köper upp Kanada och allt vad de kan lägga vantarna på i Europa – Sverige inberäknat. När Nixon säger allvar så hotar han: underkastelse eller utrotning! Detta är vad Vietnams motstånd har uppenbarat för den samtida mänskligheten. Så har Vietnam blivit folkens universitet i vår tid. Av allt som det rika USA köper och stjälar – quislingar, olja och angivare – hör också en underlig kategori vetenskapsmän. Begåvningar från jordens alla hörn som för några miljoner dollar är villiga att ställa sin tankeförmåga till Pentagons förfogande. Vetenskapsmän som ägnar år av sina liv till att utforska hur människor, som inte vill förslavas, ska kunna straffas. Hur deras andningsorgan ska förlamas med gifter. Hur blodkärlen ska kunna öppnas sakta av glasgrus. Hur kroppens finaste vävnader ska gnagas sönder av genomskinliga

plastkolor. Sådant har vetenskapsmän suttit och forskat fram vid sina mikroskop årtal innan dessa medel börjat kastas ned över Vietnams folk. Och det är inte nazisternas läkare i Tyskland på 30-talet. Utan nu i USA som dessa experiment pågått och fortsätter. Forskare som räknar ut hur det mognade riset ska bringas att ruttna innan det skördas, så att människor inte kan äta det. Och andra Vetenskapsmän, lingvister, med uppdrag att skapa ord – de gör ord åt Pentagon för att försena mänsklighetens upptäckt av Pentagons gärningar. Byar som rönt Song Mys öde kallas på detta Pentagonspråk upprensningssaktioner. Det låter hygieniskt. Utsvältningen av människor kallas Food denial – "tillgång till mat förbjuden" och i hastigheten kan man tro att livsmedel är något skadligt, som med rätta undanhålles människor. Eller: En gas som inte är omedelbart dödande utan bara gör en människa försvarslös kallas humanitär gas av en sådan språkförgiftare. Individer – som efter att ha fått utbildning i sitt hemland – plötsligt klagar över att detta hemland betalar dom för dåligt. Deras intelligenskvot berättigar dem till en annan karriär! Det låter väl storsint! Men vilken eländig slavmentalitet visar de inte, dessa akademiska nöt, som frivilligt håller fram sina skallar för Pentagon att dricka ur! I USA kallas denna för Brain Drain – hjärnavtappning – uppsugning av vetenskapsmän. Borde inte all världens akademien, dom som håller på med hederlig vetenskap, uttala sin förbannelse över den forskning i folkmordets tjänst som pågår i USA? Har västerländska vetenskapsmän ingen yrkesstolthet längre, inget internationellt medvetande, inte mål i mun! USA har kränkt folkrätten, totalt och på varje punkt. Och de flesta av de nationers regeringar som förbundit sig att vaka över folkrättens efterlevande – de säger ingenting. Eller mumlar något svagt, till intet förpliktande. Eller ägnar sig åt ett lättjefullt "bedömmande" – som om de betraktade ett parti domino, schack eller poker. Detta är nedrigt. Men det är sant att Sverige som det första landet i Europa erkände Demokratiska Republiken Vietnam. Och helt visst kommer vår regering också att snart erkänna Folkets regering i Sydvietnam, PRR. Vi är övertygade därom: Men all erfarenhet visar att vi inte kan överlåta Vietnam-frågan åt landets regering eller intellektuella överklass och sedan slå oss till ro. Vietnams öde avgörs på marken i Vietnam – och på gator och verkstadsgolv i den omgivande världen.

Alla vi som godkänner Vietnams anspråk: VI ÄRO FAST BESLUTNA ATT ICKE LÅTA OSS FÖRSLAVAS – vi har också ett medansvar för att slavjägarna i Vietnam körs ut därifrån. Vi har rätt och plikt att utgöra det gatans parlament som utreder USAs närvaro i Vietnam, som granskar detta krig i folkrättens ljus, med hjälp av vårt sunda förnuft, med tanke på Vietnams

framtid, med vetskap om de 32 miljonerna som hålls i fattigdom i USA, Som levande medmänniskor har vi rätt att lägga oss i det som sker i Vietnam. Och vi har rätt och plikt att tala till vår regering, och att uppdraga åt den att fördöma USAs folkmord. Denna fordran skall icke uppfattas som en oförskämdhet av oss medborgare, än mindre som en otillbörlig inblandning i rikets angelägenheter. Denna fordran bör tvärtom kännas som ett stöd, som en möjlighet för vår regering att oförfärat ropa ut sanningen:

USA BEGÅR FOLKMORD I VIETNAM – DET ÄR SKÄNDLIGT – USA SKALL UT DÄRIFRÅN. SVERIGE ERKÄNNER FOLKETS STYRELSE I SYDVIETNAM: PROVISORISKA REVOLUTIONÄRA REGERINGEN.

Och vilka följder skulle ett sådant ställningstagande få? Det skulle komma folken på gator och verkstadsgolv i hela Europa och i USA att känna sig mindre ensamma, mindre vanmäktiga. Också de skulle kräva detsamma av sina regeringar. Och gradvis, tack vare folkets rop, tack vare oupphörliga protester och krav skulle USAs nuvarande administration isoleras. Och USAs folk skulle få tillräckligt stöd av omvärlden att vägra delta i folkmordet längre.

Låt oss icke gripas av förtvivlan och vanmakt.

Ty se: Vietnams folk har icke uppgett hoppet om sin framtid, icke uppgett hoppet om sina kamrater i världen. De litar på att den samtida mänskligheten inte längre ska stå bredvid och godkänna Nixons eld över dem. Vietnams folk tror att vi som står här i Kungsträdgården också är människor, kamrater, de litar på att vi som lever samtidigt, som vet vad kampen gäller ska stödja dem nu – i Vietnams timme. Med vår sorg, vår vrede, vårt förnuft och vår bästa kärlek. Vi lovar och sjunger Befria Södern som aldrig förr.

Taggar

1970-tal, 1972, FNL-rotationen, Första maj, Kvinna, Vietnamkriget

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/sara-lidman-anforande-pa-forsta-maj-1-maj-1972>